

Zacharias Ursinus over H.G. zondag 7

Over het ware geloof, waardoor men de verlossing deelachtig wordt.

Het is zeer vertroostend voor de zondige mens, dat hij weet, dat er een middel en ook een Middelaar is, waardoor hij van de verdiende straf der eeuwige verdoemenis kan verlost en de eeuwige gelukzaligheid kan deelachtig worden; zoals in de voorafgaande Zondagen geleerd en bewezen is.

Maar de zondaar kan daardoor nog geen volkomen troost genieten, of hij zal bovendien verzekerd moeten zijn van het feit, dat ook hij die verlossing deelachtig zal worden; en om daarvan zeker te zijn, moet hij eerst weten wie het zijn, die deze verlossing zullen verkrijgen, alsook door welke middelen, opdat hij zich onderzoeken kan, of hij dat middel bezit en dus onder de verlostten gerekend mag worden.

Dit wordt nu in deze Zondag onderwezen, waarbij tot dat doel twee zaken verklaard worden: 1. Wie door de Middelaar verlost worden, namelijk alleen de gelovigen, vraag 20. 2. Wat een oprecht geloof is, hetwelk het middel is waardoor men de verkregen verlossing deelachtig wordt, vraag 21, 22 en 23.

Vraag 20 : *Worden dan alle mensen wederom door Christus zalig, gelijk zij door Adam zijn verdoemd geworden?*

Antwoord : *Neen zij, maar alleen degenen, die Hem door een waar geloof worden ingelijfd en al Zijn weldaden aannemen a).*

a. Joh. 1 : 12; 3 : 36, Jes. 53 : 11, Ps. 2 : 12, Rom. 11 : 17v., Hebr. 4 2v.; 10 : 39.

Verklaring van Vraag 20.

Nu de leer inzake de wijze der verlossing door Christus verklaard is, wordt nu vervolgens terecht gevraagd, h oe de mensen deze verlossing en weldaden van Christus deelachtig worden; en of alle of alleen sommige mensen daaraan deel krijgen. Want als er niet waren, die aan deze weldaden deel kregen, dan zou deze leer tevergeefs onderwezen zijn. Zo is dus vraag 20 een voorbereiding op de leer des geloofs, zonder welke noch de Middelaar noch de prediking van het Evangelie iemand van nut zou zijn. En zo wordt met  en woord de vleselijke zorgeloosheid en lasterpraat weggenomen, dat Christus een dienaar der zonde zou zijn, Gal. 2 : 17.

Het antwoord bestaat dus uit twee delen:

1. Dat niet allen die in Adam verdoemd zijn, door Christus wederom zalig worden.
2. Maar alleen degenen worden zalig, die Christus door een waar geloof worden ingelijfd en al Zijn weldaden aannemen.

1. Dat niet alle mensen door Christus behouden worden, leert de ervaring en het getuigenis der Schrift afdoende, Joh. 3 : 36: „Die den Zoon ongehoorzaam is, die zal het leven niet zien, maar de toom Gods blijft op hem”; Matth. 7 : 21: „Niet een iegelijk, die tot Mij zegt: Heere, Heere, zal ingaan in het Koninkrijk der hemelen”, en de verzen 13 en 14: „Gaaf in door de enge poort; want wijd is de poort en breed is de weg, die tot het verderf leidt, en velen zijn er, die door denzelve ingaan; want de poort is eng en de weg is nauw, die tot het leven leidt, en weinigen zijn er, die denzelve vinden.” Joh. 3 : 3: „Tenzij dat iemand wederom geboren worde, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien”, en Matth. 22 : 14: „Want velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren.”

De beschrijving van het laatste oordeel leert, dat Christus de mensen dan zal scheiden, zoals een herder de schapen van de bokken scheidt, en dat Hij tot de bokken zal zeggen: „Gaaf weg van Mij, gij vervloekten, in het eeuwige vuur” (Matt. 25 : 41); 1 Kor. 6 : 10: „Dwaalt niet: noch hoereerders, noch afgodendienaars, noch overspelers, noch ontuchtigen, noch die bij mannen liggen, noch dieven, noch gierigaards, noch dronkaards, geen lasteraars, geen rovers zullen het Koninkrijk beërven”, en Marc. 16 : 16: „Maar die niet zal geloofd hebben, zal verdoemd worden.” (Vgl. D.L. I, art. 4, en Verwerping der dwalingen II, art. 5), De reden waarom niet alle mensen door Christus behouden worden, ligt niet aan de onvolkomenheid van Christus' verdienste en genade. Want Hij is, wat de waardigheid en volkomenheid van Zijn voldoening betreft, een verzoening voor de zonden der gehele wereld, 1 Joh. 2 : 2. Maar het feit, dat niet alle mensen de vrucht van Christus' verdiensten deelachtig worden, volgt uit hun eigen ongelovigheid, daar zij Zijn weldaden, in het Evangelie voorgedragen en aangeboden, verachten en verwerpen. (Vgl. D.L., I, art. 5; II, art. 6; III /IV, art. 9). En daarom gaan zij niet door Christus' schuld, maar door die van henzelf verloren.

Lansbergen en Bastingius zeggen, dat de oorzaak waarom God niet allen zalig maakt, zoals Hij wel zou kunnen doen, deze is: dat het Hem alzo belieft, en dat Hij dit doel nastreeft, om niet alleen Zijn barmhartigheid, maar ook Zijn rechtvaardigheid te openbaren. Waarom ook Augustinus zeer terecht zegt: „Als God alle mensen verlost, dan zou verborgen blijven, wat de zonde naar Zijn rechtvaardigheid verdient; en als Hij niemand verlost, dan zou niet blijken, wat door de genade geschonken is.” (Vgl. N.G.B. art. 16).

Ook is het uit de Heilige Schrift duidelijk, dat alleen diegenen zalig worden, die door een waar geloof Christus' weldaden aannemen, Joh. 1 : 12: „Zovelen Hem aangenomen hebben, dien heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, namelijk die in Zijnen Naam geloven”; id. 3 : 16: „Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijnen eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe”, en vers 36: „Die in den Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven”; Marc. 16 : 16: „Die geloofd zal hebben en gedoopt zal: zijn, zal zalig worden”; Hebr. 11 : 6: „Zonder geloof is het onmogelijk Gode te behagen”, en Jes. 53 : 11: „Door zijn kennis zal Mijn Knecht,

de Rechtvaardige, velen rechtvaardig maken.”

De reden waarom alleen de gelovigen zalig worden, is, dat zij de weldaden van Christus aannemen; en daaruit volgt dus, dat God alleen bij hen Zijn doel bereikt, n.l. van de overgave van Zijn Zoon in de dood. Want alleen de gelovigen bekennen Gods barmhartigheid en genade, en danken Hem daarvoor. De korte samenvatting hiervan is: Hoewel de voldoening van Christus, de Middelaar, hoogst volkomen is, toch worden daardoor niet alle mensen zalig, maar alleen degenen, die het Evangelie geloven en de verdiensten van Christus zich door een waar geloof toeëigenen. (Vgl. N.G.B., art. 21).

Tegenwerping I. De genade, door Christus aangebracht, is overvloediger dan de zonde van Adam, Rom. 5 : 20. Daaruit volgt dus: Als alle mensen door Adams zonde verloren gegaan zijn, dan zullen ze veel meer door de genade van Christus behouden worden.

Antwoord. Voor zover het de volkomenheid van de genoegdoening betreft, is de genade overvloediger dan de zonde van Adam, maar niet ten opzichte van de toeëigening. De reden waarom niet alle mensen door Christus zalig worden, is zoëven aangetoond, dat het n.l. 's mensen eigen schuld is, en niet die van God.

Tegenwerping II. Aangezien Christus voor alle zonden volkomen betaald heeft, behoren ook alle mensen in genade aangenomen te worden; of, als dit niet geschiedt, dan volgt daaruit, dat God de mensen onrecht doet, óf dat Christus' verdiensten niet volkomen zijn.

Antwoord. Dat alle mensen niet in genade behoorden aangenomen te worden, al was Christus' voldoening volkomen, blijkt daaruit, dat niet alle mensen deze voldoening zich met een waar geloof toeëigenen, terwijl toch deze voorwaarde er nadrukkelijk bijgevoegd is, Joh. 3 : 16: „Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijnen eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die *in* Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.” Welnu, niet alle mensen nemen Christus door het geloof aan. Dus volgt daaruit, dat God geen onrecht doet, wanneer Hij niet alle mensen komt te zaligen. Lansbergen zegt, dat Christus' verdienste genoegzaam was om de gehele wereld zalig te maken, maar dat alleen de uitverkorenen de kracht ervan ondervinden; evenals ook Adams ongehoorzaamheid krachtig genoeg was om het gehele menselijke geslacht te doen verloren gaan, maar ze is slechts van kracht in de verworpenen.

Tegenwerping III. Als Christus slechts sommigen zalig maakt, en alle mensen in Adam aan de verdoemenis onderworpen zijn, zo volgt daaruit, dat Adams zonde meer kracht bezit dan Christus' verdienste.

Antwoord. Dat volgt daaruit niet. Want de waardigheid en kracht van Christus' voldoening moet niet afgemeten worden naar het aantal mensen, dat Hij zalig maakt, maar naar de grootte van de weldaad. En voorwaar! het is een groter werk om één of twee, die verloren zijn, te behouden dan om velen te verderven. Ja, het is heerlijker slechts één mens van de eeuwige dood te verlossen, dan alle mensen vanwege de zonde eraan te onderwerpen.

Bovendien: het feit, dat de kracht van Christus' weldaad niet alle mensen toekomt, zoals de kracht van Adams overtreding: de schuld hiervan ligt bij de mensen zelf, omdat niet alle mensen zich Christus' verdiensten toeëigenen, zoals zij dat met Adams ongehoorzaamheid wel doen. En de reden waarom niet alle mensen

geloven en zich dat niet toeëigenen, vormt een hoger kwestie, die behoort tot de leer van de uitverkiezing. Want God wil Zijn barmhartigheid op zulk een wijze openbaren, dat Hij ook tegelijk Zijn rechtvaardigheid en gramschap tegen de zonde betoont, Rom. 9 : 18: „Zo ontfermt Hij Zich dan diens Hij wil, en verhardt dien Hij wil.” Vgl. hierover nader de verklaring van Zondag 16, vraag 6, als er besproken wordt: „Voor wie Christus gestorven is.”

Vraag 21: *Wat is een waar geloof?*

Antwoord: *Een waar geloof is niet alleen een zeker weten of kennis, waardoor ik alles voor waarachtig houd, dat ons God in Zijn Woord geopenbaard heeft a), maar ook een vast vertrouwen b), hetwelk de Heilige Geest c) door het Evangelie d) in mijn hart werkt, dat niet alleen anderen, maar ook mij vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken is e), uit louter genade, alleen om de verdienste van Christus f).*

a. Hebr. 11 : 1 en 3, Jak. 2 : 19.

b. Rom. 3 : 22; 5 : 1, Gal. 2 : 20, Ef. 3 : 12, Jak. 1 : 6.

c. Matth. 16 : 17, Joh. 3 : 5, 1 Kor. 12 : 3, Fil. 1 : 29, 2 Kor. 4 : 13.

d. Matth. 16 : 15v., Hand. 16 : 14, Rom. 1 : 16; 10 : 17, 1 Kor. 1 : 21; 15 : 1.

e. Hab. 2 : 4, Rom. 1 : 17, Gal. 3 : 11, Mark. 9 : 2, Fil. 3 : 9.

f. Rom. 3 : 23v., Gal. 2 : 16, Ef. 2 : 8.

Verklaring van het geloof.

Aangezien de leer des Evangelies tevergeefs voorgesteld wordt, tenzij ze met een waar geloof aangenomen wordt; en er nu verklaard is, dat alleen degenen zalig worden, die met een waar geloof al Christus' weldaden aannemen, zo volgt hier zeer geschikt de leer van het geloof, hetwelk een middel is, waardoor wij de Middelaar deelachtig worden.

Hierbij komen de volgende vragen aan de orde:

1. Wat geloof in het algemeen is.
2. Van hoeverlei geloof er in de Heilige Schrift sprake is.
3. Waarin de soorten geloof verschillen.
4. Welk verschil er is tussen geloof en hoop.
5. Waardoor het rechtvaardigend geloof in ons gewerkt wordt.
6. Wat het geloof in ons werkt en voortbrengt.
7. Of het geloof aan alle mensen gegeven wordt, of alleen aan sommigen.

1. Wat geloof in het algemeen is.

Geloof wordt meestal aldus omschreven: ‘Het is een zekere kennis van bepaalde sluitredenen, die wij voor waar houden vanwege de verzekering van ware getuigen, aan wie men in geen geval twijfelen moet, hetzij het God is, de engelen of mensen het zijn, of dat de ervaring het leert.’ En aangezien het geloof in de meest algemene zin van het woord, over Goddelijke of menselijke dingen gaat, zo wordt hier de vraag gesteld, wat een geloof aan Goddelijke dingen, ook in het algemeen genomen, is; d.w.z. ‘hoe een geloof aan Goddelijke zaken, waarvan in de Schrift melding gemaakt wordt, in het algemeen beschreven wordt’?

Antwoord: Het is een zekere kennis van God, Zijn wil en werken, en van de zonde, welke waarheden wij voor waar erkennen en aannemen, omdat God het getuigt.

Of, dat het is: het ganse Woord van God, zoals het aan de Gemeente in Wet of Evangelie voorgedragen wordt, te geloven, omdat het Gods getuigenis is.

Het woord *geloof* wordt in de Schrift meermalen genomen voor *de leer*, of voor die

dingen, waarover wij in Gods Woord onderricht worden, om te geloven en aan te nemen; zoals men daarom spreekt van een Christelijk of Apostolisch geloof. Menigmaal wordt het ook genomen voor *de vervulling der oude beloften* of der dingen, die geloofd worden, Gal. 3 : 23: „Doch eer het geloof kwam, waren wij onder de Wet in bewaring gesteld en zijn besloten geweest tot op het geloof, dat geopenbaard zoude worden.”

2. Over de diverse soorten geloof, waarvan in de Heilige Schrift sprake is.

In de Heilige Schrift wordt van *vierderlei* geloof gesproken.

1. Er zijn mensen die de Heilige Schrift en hetgeen daarin geleerd wordt, alleen kennen, en ervan geloven, dat het waar is, zonder een hartelijk vertrouwen op Gods genade in Christus. Vgl. Jak. 2 : 17-20. Dit wordt een *historisch geloof* genoemd.

2. Er zijn anderen, die de Schrift niet alleen kennen en voor waar houden, maar haar ook enigermate aannemen en daarna weer afvallen, Matth. 13 : 21. Dit wordt een *tijdgeloof* genoemd.

3. Er zijn er ook die wonderen verrichten, Matth. 17 : 20 en 21 : 31, 1 Kor. 13 : 2v. Dit is een *wondergeloof*.

4. De ware gelovigen zijn het, die niet alleen Gods Heilig Woord verstaan en geloven, maar ook hartelijk en standvastig op de belofte der genade in Christus vertrouwen, Rom. 3 : 28, Hebr. 11 : 6. Hun geloof is een *rechtvaardigend geloof*.

3. Waarin, de soorten geloof onderling verschillen.

Het onderscheid van deze soorten geloof blijkt uit de beschrijving van elk geloof apart.

1. Een historisch geloof is, dat men weet en belijdt, dat alles wat in de Boeken der Profeten en Apostelen begrepen is, waar is, omdat God Zelf het getuigt en verzekert, hetzij door Zijn stem, of door openbaringen of op een andere manier. Of dat het is: een zekere kennis, waardoor wij alles voor waarachtig houden, wat God ons in Zijn Woord geopenbaard heeft. Men noemt het een historisch geloof, omdat het slechts een kennis der historie is, d.w.z. van die dingen waarover de Schrift spreekt, dat God gedaan heeft, nog doet en doen zal. Van dit geloof spreken de volgende teksten: 1 Kor. 13 : 2: „Al ware het dat ik al het geloof had, zodat ik bergen verzetste, en de liefde niet had, zo ware ik niets.” En dit geldt van alle soorten geloof, behalve van het rechtvaardigmakende; Jak. 2 : 19: „De duivelen geloven het ook en zij sidderen”; Hand. 8 : 13: „Simon geloofde ook zelf”, enz.

2. Een tijdgeloof bestaat daarin, dat men de leer door belijdenis met blijdschap aanneemt, maar niet oprecht en vast; d.w.z. dat zulks niet voortkomt uit een gevoel van Gods genade jegens hen, maar uit bepaalde andere oorzaken. En daarom duurt dit geloof slechts voor een tijd, en bezwijkt ten tijde van vervolgingen en tegenspoed. Deze beschrijving is ontleend aan de gelijkenis van Christus, Matth. 13 : 20: „Maar die in steenachtige plaatsen bezaaid is, deze is degene, die het Woord hoort en dat terstond met vreugde ontvangt; doch hij heeft geen wortel in zichzelf, maar is voor enen tijd; en als verdrukking of vervolging komt om des Woords wil, zo wordt hij terstond geërgerd” (vers 21).

De oorzaken der blijdschap zijn verschillend, ja schier oneindig, en zijn bij de één zus en bij de ander zo. Toch komen ze daarin alle overéén, dat ze maar voor een tijd duurt. En wanneer die blijdschap van hen wordt weggenomen, dan bezwijkt en vergaat ook hun geloof. Want de geveinsde huichelaars worden verblijd door het

gehoor van het Evangelie, of omdat het hun iets nieuws is, of omdat het goed naar hun zin schijnt te zijn, wanneer ze daardoor van enige lasten verlicht worden; zoals de leer van de Christelijke vrijheid, van de rechtvaardignaking enz., of omdat zij onder de belijdenis daarvan vrijer kunnen zondigen, of omwille van profijt, rijkdom en eer; hetgeen aan de dag treedt, wanneer er een kruis in hun leven komt. Want zij versmachten terstond, omdat zij geen wortel hebben. Maar zij verblijden zich niet, zoals de oprechte gelovigen, over het gevoel van Gods genade en de toeëigening der weldaden, hun in het Woord voorgedragen, welke de ware en stellige oorzaak is van de blijdschap in de gelovigen.

Waar nu deze oorzaak (van blijdschap n.l.) niet gevonden wordt, daar is geen oprecht, maar een *tijdgeloof*. Zo is dus dit tijdgeloof wel niet geheel en al gelijk aan het historische geloof, dat de duivelen ook bezitten, maar toch wel enigszins. Want het is daarvan alleen onderscheiden door de blijdschap, die daarna volgt. Want de onstandvastigen, die slechts voor een tijd geloven, ontvangen het Woord met blijdschap. Maar de duivelen, die ook een historisch geloof hebben, verblijden zich niet, maar hebben er een gruwel van. Ja, zij belijden niet, dat zij navolgers van deze leer zijn, hoewel zij weten, dat die leer waar is; maar zij haten en bestrijden ze verschrikkelijk. Bij de mensen is het historisch geloof soms vergezelschap van een belijdenis der leer, soms niet. Want velen zijn er, die wel weten, dat het de ware leer is, terwijl zij die toch haten en bestrijden, en wel wensten, dat de Bijbel in de Rijn dreef. Dezen zondigen tegen de Heilige Geest. (Vgl. D.L., Verwerp. der dwal., V, art. 7).

Tegenwerping. De duivel heeft Christus menigmaal beleden. Dus bestrijdt hij Zijn leer niet.

Antwoord. Hij heeft Hem wel beleden, maar niet uit een begeerte om deze leer te verbreiden en te bevorderen, maar om ze met zijn leugens te vermengen of verdacht en gehaat te maken. En daarom gebiedt Christus hem te zwijgen, Marc. 1 : 25, evenals ook Paulus deed, Hand. 16 : 18.

3. Het wondergeloof is een bijzondere gave van God, om enig extra-ordinair werk te verrichten of om een toekomstige zaak door Goddelijke openbaring met zekerheid te voorzeggen. Of: het is een vaste verzekering krachtens een bepaalde openbaring of belofte van God, om enig wonder te doen. Dit geloof kan niet uitsluitend uit het geopenbaarde Woord ontvangen worden, tenzij er een bijzondere belofte of openbaring bijkomt.

En dat er zo'n geloof is, betuigen de volgende teksten, 1 Kor. 13 : 2: „En al ware het dat ik al het geloof had, zodat ik bergen verzette, en de liefde niet had, zo ware ik niets”, en Matth. 17 : 20: „Zo gij een geloof hadt als een mostaardzaadje, gij zoudt tot dezen berg zeggen: Ga henen van hier derwaarts en hij zal henegaan; en niets zal u onmogelijk zijn.” Vele heiligen hebben een vast geloof gehad, zoals Abraham, David enz., die toch geen bergen verzet hebben. Daarom is dit een bepaald soort geloof, dat onderscheiden is van het rechtvaardigend geloof. Zo ook: de bezweerders, de zonen van Sceva, Hand. 19 : 14: zij onderwonden zich de duivelen uit te werpen. Maar aangezien hun de gaven, daartoe ve reist, niet meegedeeld waren, mislukte de zaak. Simon de tovenaars geloofde ook, en toch kon hij geen wonderen verrichten. Daarom wilde hij deze macht voor geld kapen, Hand. 8 : 18. De duivel heeft een historisch geloof, en toch kan hij geen wonderwerken doen. Want niemand kan de natuur der dingen veranderen dan de

Schepper alleen.

Judas deed wonderen en predikte, zoals de andere Apostelen. Daarom heeft hij een wondergeloof, een historisch geloof, en mogelijk ook een tijdgeloof gehad. En toch miste hij het rechtvaardigend geloof, omdat hij door Christus een „duivel” genoemd wordt, Joh. 6 : 7. Bovendien zullen velen tot Christus zeggen: „Heere, Heere, hebben wij niet in Uwen Naam duivelen uitgeworpen?” Matth. 7 : 22, die echter van Hem ten antwoord zullen krijgen: „Ik heb u nooit gekend.” Ten slotte, de andere soorten geloof strekken zich uit, om te geloven al hetgeen in de Heilige Schrift voorgesteld wordt, maar dit (wonder-)geloof alleen tot bepaalde extraordinaire uitkomsten. Daarom is dit een soort geloof, dat van de andere onderscheiden is.

4. Het rechtvaardigend geloof is, volgens de Catechismus, Vraag 21 „niet alleen een zeker weten of kennis, waardoor ik alles voor waarachtig houd, hetgeen God ons in Zijn Woord geopenbaard heeft; maar ook een vast vertrouwen, hetwelk de Heilige Geest door het Evangelie in mijn hart werkt, dat niet alleen anderen, maar ook mij vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en za ligheid van God geschonken is, uit loutere genade, alleen om de verdiensten van Christus' wil.” Hiertoe wordt vereist :

a. Kennis, Want een onbekende leer kan men niet geloven, maar men moet ze eerst kennen en verstaan, eer men ze gelooft. Dit dient tot weerlegging van het „ingewikkelde” geloof van het pausdom, waar men beweert te geloven hetgeen „de kerk” gelooft, zonder het geloof van die kerk te kennen of te verstaan. Reden, waarom Bastingius en Lansbergen zeggen: „Dus kan het oprechte geloof ook zonder wetenschap of kennis niet zijn of bestaan”, vgl. Jes. 53 : 11: „Door Zijn kennis zal Mijn Knecht, de Rechtvaardige, velen rechtvaardig maken, want Hij zal hunne ongerechtigheden dragen”, en Joh. 17 : 3: „Dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, den enigen waarachtigen God en Jezus Christus, Dien Gij gezonden hebt.” Daarom spreekt Petrus, belijdenis doende van zijn geloof, Joh. 6 : 69: „Wij hebben geloofd en bekend, dat Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods.”

b. Toestemming, waardoor men voor waarachtig houdt alles wat God in Zijn Woord geopenbaard heeft. Want er zijn vele spotters, die het voor fabelen houden, van wie Petrus te voren gezegd heeft, dat er in de laatste tijden velen zullen zijn, 2 P. 3 : 3. Daarom wordt het geloof door de apostel Paulus ook „een bewijs” genoemd, Hebr. 11 : 1, d.w.z. dat men daarvan overtuigd is en de waarheid ervan duidelijk bemerkt. Johannes de Doper zegt ook, dat zij die geloven, Gods getuigenis aannemen en verzegelen”, Joh. 3 : 33, d.w.z. dat zij het voor vast en zeker houden, en het a.h.w. ondertekenen of onderschrijven, dat God waarachtig is.

c. Een vast vertrouwen, waardoor het van de andere (geloven n.l.) wezenlijk verschilt. Dit vertrouwen is een toeëigening van de genadige kwijtschelding der zonden door en om Christus' wil. Zo'n vertrouwen behoort onafscheidelijk bij het ware geloof. Want door een blote kennis, gepaard met toestemming, kan niemand zalig worden, aangezien „de duivelen ook zo geloven en sidderen”, Jak. 2 : 19. Daarom voegt de Apostel het vertrouwen bij het geloof, Ef. 3 : 12: „In Denwelke (n.l. Christus) wij hebben de vrijmoedigheid en den toegang met vertrouwen door het geloof aan Hem”; en in Hebr. 11 : 1 wordt het geloof „een vaste grond der

dingen die men hoopt” genoemd.

De *eigenschap* van dit geloof is: zich in God gerust te stellen en te verbidden vanwege dit zo grote goed.

De *Werkmeester* van het geloof is de Heilige Geest; zie Vraag 65.

Het *instrument*, waardoor het gewerkt wordt, is het Evangelie, waaronder ook het gebruik der sacramenten begrepen is.

De *zetel* van dit geloof is de wil en het hart van de mens, Rom. 10 : 10: „Met het hart gelooft men ter rechtvaardigheid.”

Zo is dan dit rechtvaardig- of zaligmakende geloof onderscheiden van de andere soorten geloof, aangezien dit geloof alleen een vast vertrouwen is, waardoor wij ons Christus' verdienste toeëigenen. En dat geschiedt, wanneer wij stellig geloven, dat de gerechtigheid of verdiensten van Christus ook ons geschonken en toegerekend worden. Een *vertrouwen* is een werkzaamheid van het hart en de wil, daar ze een bepaald goed zoeken en daarop met blijdschap rustig steunen; of: (vertrouwen is) zich geheel op een zaak verlaten, zoals ook de betekenis is van het Griekse woord „*pistis*”, waarmee het geloof wordt uitgedrukt.

Het is ook onderscheiden van het historisch geloof, omdat het rechtvaardigend geloof wel het historisch geloof in zich bevat, maar het historisch geloof is niet voldoende voor een rechtvaardigend geloof, zo min trouwens als de andere twee.

Het rechtvaardigend geloof is van alle onderscheiden, omdat alleen door dát geloof de gerechtigheid en het eeuwige leven verkregen wordt. Want wanneer de Apostel zegt, Rom. 3 : 28, dat „de mens door het geloof gerechtvaardigd wordt” en in 4 : 5, dat „het geloof tot rechtvaardigheid gerekend wordt”, dan moet dit één van de *vier* zijn. Nu kan dit niet van het historische geloof gezegd worden. Want dan zouden ook de duivelen rechtvaardig en erfgenamen zijn. Evenmin van het tijdgeloof kan het gelden, omdat dit Christus verwerpt. En evenmin van het wondergeloof. Want anders zou ook Judas een erfgenaam zijn. Dus volgt daaruit, dat de gerechtigheid en het erfdeel uitsluitend uit het rechtvaardigende geloof voortvloeit, dat daarom in de Schrift terecht met de naam „*geloof*” benoemd wordt; en dit geloof komt alleen de uitverkorenen toe.

Maar wat het rechtvaardigend geloof eigenlijk is, verstaat niemand dan wie gelooft en met dit geloof begiftigd is; zoals iemand die nooit honing proefde, de smaak ervan niet kent, hoeveel hij dan ook over zijn zoetheid hoorde. Want iedere gelovige bevindt bij zichzelf - wat hij aan anderen uiteenzetten kan - het volgende: Hij gelooft, dat alles wat in de Schrift begrepen is, waar en van God is. Hij gevoelt zich verplicht, om al deze dingen vast te geloven en te omhelzen. Want, zo redeneert hij: Is dit Woord waar en Goddelijk, dan is het ook billijk, dat ik het geloof.

In dit alles aanschouwt, omhelst en eigent hij zich in het bijzonder de belofte des Evangelies toe, met betrekking tot Gods genade of vergeving der zonden, en het schenken van de gerechtigheid en het eeuwige leven aan alle gelovigen, om Christus' wil en dóór Hem. Want „die in den Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven”, Joh. 3 : 36.

Door dit vertrouwen rust hij vast op Gods tegenwoordige genade jegens hem, en op grond daarvan mag hij het volgende besluit vaststellen inzake de toekomstige genade: „Aangezien God mij nu zo liefheeft en mij zulke grote goederen geeft, zal Hij mij ook voor eeuwig behouden. Want Hij is onveranderlijk en Zijn genadegiften zijn onberouwelijk.”

Krachtens deze (verkregen) goederen ontstaat er blijdschap in het hart en een vrede in de consciëntie, die alle menselijk begrip te boven gaat.

Hij heeft een wil en ernstig voornemen, om God in alles wat Hij wil, gehoorzaam te zijn, en dat: zonder enige uitzondering, door alles, wat God wil dat gedaan en geleden wordt, te doen; ook al raast en tiert de duivel en de wereld nog zo hevig.

Wie gelooft, die ervaart deze dingen in zich, en wie deze dingen in zich ervaart, die gelooft werkelijk.

4. Hoe het geloof en de hoop onderling verschillen.

Het rechtvaardigend geloof en de hoop zijn niet één zelfde zaak, al hebben ze beide wel op enerlei goederen betrekking. Want het geloof grijpt de tegenwoordige en de hoop de toekomstige zaken aan.

Tegenwerping. Het eeuwige leven is een toekomstig goed. En wij geloven het eeuwige leven. Dus strekt zich het geloof ook tot de toekomstige dingen uit.

Antwoord. Het eeuwige leven is een toekomstig goed, wat de volmaking betreft; en als zodanig wordt het niet zozeer geloofd, als gehoopt: „Want wij zijn in hope zalig geworden”, Rom. 8 : 24, en 1 Joh. 3 : 2: „Nu zijn wij kinderen Gods en het is nog niet geopenbaard, wat wij zijn zullen.”

Het is ook een tegenwoordig goed:

1. wat betreft Gods wil, om ons nu reeds het eeuwige leven te geven;
2. wat betreft het beginsel, dat we daarvan al in dit leven ondervinden. En als zodanig wordt het niet gehoopt, maar geloofd; zoals er geschreven staat, Joh. 5 : 24: „Die Mijn Woord hoort en gelooft Hem, Die Mij gezonden heeft, die heeft het eeuwige leven en komt niet in de verdoemenis, maar is uit den dood overgegaan in het leven”, en 17 : 3: „En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen den enigen waarachtigen God”, enz. Zo besluiten wij dan stellig door het geloof, dat de beloofde goederen omwille van Gods belofte de onze zijn, al bezitten wij ze nog niet; en wel, omdat wij ze met een stellige hoop mogen verwachten, wat de vervulling aangaat. In deze zin spreekt de Apostel, Hebr. 11 : 1: „Het geloof nu is een vaste grond der dingen die men hoopt, en een bewijs der zaken die men niet ziet”, n.l. met de uiterlijke zintuigen, maar die door het verstand ontvangen worden, en dat zó zeker, alsof men ze met de ogen aanschouwde. Nog eens: „die men niet ziet”, n.l. in hun vervulling en volmaking.

Sommigen verbinden dit op deze manier, dat het geloof de tegenwoordige dingen aangrijpt, die in de Geloofsartikelen vervat zijn; maar de hoop de toekomstige dingen, die daarin voorgesteld worden. Toch is deze verbinding niet zo algemeen als de andere.

5. Welke de oorzaken van het geloof zijn.

De voornaamste en opperste *oorzaak* die het geloof werkt, is de Heilige Geest. Het historisch geloof, het tijd- en wondergeloof werkt Hij door een algemene werking, en het rechtvaardigende geloof door een bijzondere werking, Ef. 2 : 8: „Uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof; en dat niet uit u, het is Gods gave.”

Tegenwerping. Ook de duivel heeft een historisch geloof. Dus heeft hij dit ook door de Heilige Geest.

Antwoord. Het geloof dat in de duivel is, wordt ook door God gewerkt, maar niet door die bijzondere manier van werken, als God het rechtvaardigend geloof alleen in de uitverkorenen werkt. Want alle kennis en wetenschap, die in de duivelen en huichelaars gevonden wordt, werkt God door Zijn Geest; echter niet zó, dat Hij ze

wederbaart en rechtvaardigt, zoals de uitverkorenen; en ook niet zó, dat zij. Hem als Werkmeester van deze gave erkennen en grootmaken.

Het *instrument* waardoor het geloof gewerkt wordt, is in het algemeen het ganse Woord van God, begrepen in de Boeken van het Oude en Nieuwe Testament, waarin ook vele werken en wonderen van God te vinden zijn.

Maar het eigenlijke instrument van het rechtvaardigend geloof is de prediking van het Evangelie, Rom. 1 : 16: „Want het (Evangelie n.l.) is een kracht Gods tot zaligheid een iegelijk die gelooft”, en 10 : 17: „Zo is dan het geloof uit het gehoor, en het gehoor door het Woord Gods.” Zo wordt dan het rechtvaardigend geloof gewoonlijk nooit in de volwassenen gewrocht zónder de prediking des Evangelies. Het instrument des geloofs om wonderen te doen, is niet alleen het Woord van God, maar daar dient nog een bijzondere openbaring bij te komen.

De oorzaak, die *aan het geloof zijn wezen geeft*, en het tot een waarachtig en oprecht geloof maakt, is het vertrouwen en de toeëigening van de genadige vergeving der zonden door Christus, én een vreugde en rust in God vanwege deze zulke grote weldaden.

Waarop het geloof ziet, is Christus en de belofte der genade.

Waar het te vinden is? Namelijk in het verstand, in de wil en het hart van de mens. Het *doel* waartoe het gegeven is en ons dienen moet, is: 1. om de rechtvaardigheid, goedheid en barmhartigheid Gods te prijzen en groot te maken; 2. Opdat wij daardoor zalig worden.

6. Wat het geloof werkt en voortbrengt.

Het rechtvaardigend geloof werkt in ons:

1. De *rechtvaardigmaking* voor God,
2. een *vreugde* en rust in God, en een vrede der consciëntie, Rom. 5 : 1: „Wij dan gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God door onzen Heere Jezus Christus”;
3. de *gehele bekering* of wedergeboorte, want door het geloof worden onze harten gereinigd, Hand. 15 : 9;
4. de *vruchten der bekering*, of een nieuwe gehoorzaamheid.

Tot de vruchten der bekering behoort alles wat op het geloof volgt: de aanwas der gaven, en ten laatste het ontvangen der dingen zelf, die wij nu geloven.

Het eerste dat het geloof voortbrengt, is de rechtvaardigmaking, waaruit alle andere weldaden voortvloeien; maar evenwel zo, dat het geloof ook daarvan de oorzaak is. Want hetgeen een oorzaak is van enig ding, is ook de oorzaak van hetgeen daardoor voortgebracht wordt. Is dus het geloof een oorzaak van de rechtvaardigmaking, dan is het ook een oorzaak van de dingen, die op de rechtvaardigmaking volgen, Luk. 8 : 48: „Uw geloof heeft u behouden.” De samenvatting (eigenlijk „summa”) is: door het geloof worden wij gerechtvaardigd en wedergeboren, zodat daaruit duidelijk is, dat wij alleen door het geloof gerechtvaardigd en wedergeboren worden, hetgeen in dit leven begint, en na dit leven voltooid worden zal, Rom. 3 : 28 en 10 : 10, Hand. 13 : 39.

7. Aan wie het geloof gegeven wordt.

Het rechtvaardigend geloof wordt aan alle uitverkorenen gegeven, en dan ook uitsluitend aan hen; onder wie ook de kleine kinderen begrepen zijn. Joh. 6 : 44: „Niemand kan tot Mij komen, tenzij dat de Vader Die Mij gezonden heeft, hem trekke”; Matth. 13 : 11: „Omdat het u gegeven is, de verborgenheden van het Koninkrijk der hemelen te weten, maar dien is het niet gegeven”; Hand. 13 : 48:

„Er geloofden zovelen als er geordineerd waren tot het eeuwige leven”; Rom. 8 : 30: „Die Hij te voren verordineerd heeft, dezen heeft Hij ook geroepen; en die Hij geroepen heeft, dezen heeft Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij gerechtvaardigd heeft, dezen heeft Hij ook verheerlijkt”; Ef. 2 : 8: Het geloof is „Gods gave”; Rom. 10 : 16: „Doch zij zijn niet allen het Evangelie gehoorzaam geweest”, en 2 Thess. 3 : 2: „Het geloof is niet aller.” (Vgl. D.L., I, art. 6).

Het *tijdgeloof* en het *wondergeloof* wordt alleen aan hen gegeven - zij het ook niet aan allen - die in de zichtbare kerk zijn, zelfs aan huichelaars, Matth. 7 : 22: „Hebben wij niet in Uwen Naam duivelen uitgeworpen?” Het wondergeloof dat eertijds in de gemeente in zwang was, is nu opgehouden, aangezien de leer nu voldoende door wondertekenen bevestigd is.

Het *historisch geloof* kunnen niet alleen degenen hebben, die tot de kerk behoren, maar ook zij die er buiten zijn, ja zelfs de duivelen, Jak. 2 : 19.

Tegenwerping I. Het historisch geloof is een goed werk. De duivelen hebben het ook. Dus doen zij dan goede werken.

Antwoord. Het historisch geloof is een goed werk, wanneer het vergezeld gaat met een vertrouwen en toeëigening.

Aanhoudend bezwaar: De Heilige Geest werkt dit geloof. Dus is het een goed werk, 66k zonder deze toeëigening.

Antwoord. Op zich zelf is het wel goed, maar het wordt verkeerd, wanneer het zich niet toeëigend en aanneemt de zaken, die men als waar erkent. En daarom sidderen de duivelen. Want wat zij van God weten, eigenen zij zich niet toe; d.w.z. zij geloven niet, dat God voor hen zó is, als zij Hem op grond van Zijn Woord kennen, n.l. goed, barmhartig, enz.

Tegenwerping II. Alle uitverkorenen hebben het rechtvaardigend geloof niet. Want vele kinderen zijn uitverkoren, die toch geen geloof hebben.

Antwoord. Hoewel de kinderen metterdaad niet geloven zoals de volwassenen, toch hebben zij een geneigdheid en vermogen om te geloven, hetgeen de Heilige Geest overeenkomstig hun verstand in hen werkt. Want aangezien ook aan de kinderen de Heilige Geest beloofd wordt, kan Hij in hen niet ledig zijn (= onwerkzaam zijn). Dus blijft vaststaan, hetgeen opgemerkt is, dat n.l. uitverkorenen het geloof hebben.

Ja, ik voeg hier nog bij: dat het geloof alle uitverkorenen nodig is. En niet alleen het geloof, maar ook de belijdenis daarvan.

1. Omdat God het bevolen heeft, Ex. 20 : 7: „Gij zult den Naam des Heeren niet ijdellijk (derhalve oprecht) gebruiken”, Matth. 10 : 23: „Die Mij belijden zal voor de mensen”, enz.

2. Omdat de *ere Gods* dit vereist, Matth. 5 : 16: „Laat uw licht schijnen voor de mensen”, enz.

3. Omdat het geloof niet ledig zijn kan, maar zich door de belijdenis een vruchtbare boom betoont.

4. Om onze *zaligheid*, Rom. 10 : 10: „Met den mond belijdt men ter zaligheid.”

5. Om anderen daardoor tot Christus te kunnen brengen, Luk. 22 : 32: „En gij, als gij eens bekeerd zult zijn, zo versterk uw broeders.”

Wij weten, dat wij het geloof bezitten,

1. Uit het *getuigenis van de Heilige Geest* en het gevoel van het geloof zelf; d.w.z. uit een waarachtige en ongeveinsde begeerte om de ons aangeboden weldaden van Christus deelachtte worden. Want wie gelooft, die weet ook, dát hij gelooft, 2 Tim. 1 : 12: „Want ik weet, Wien ik geloofd heb”; 2 Kor. 4 : 13: „Dewijl wij nu denzelfden

Geest des geloofs hebben, gelijk er geschreven is: Ik heb geloofd, daarom heb ik gesproken; zo geloven wij ook, daarom spreken wij ook”, en 1 Joh. 5 : 10: „Die in den Zone Gods gelooft, heeft de getuigenis in zichzelf.”

2. Uit de strijd des geloofs tegen de twijfel. 3. Uit de werkzaamheden des geloofs, bestaande in een ernstig voornemen en een ijver om God naar al Zijn geboden te gehoorzamen.

Tegenwerping III. Wij kunnen in dit leven niet verzekerd zijn, aangezien wij vallen en in het geloof bezwijken, d.w.z. dat wij van de zaligheid kunnen afvallen. Welnu, van de zaligheid zeker te kunnen zijn én daarvan te kunnen afvallen, strijdt met elkaar.

Antwoord. 't Is waar, het is in strijd met de zekerheid der zaligheid. Maar wij kunnen uiteindelijk niet afvallen. Want wie eenmaal met een waar geloof begiftigd zijn, blijven - ook al vallen en wankelen zij telkens - tot het einde toe vaststaan en kunnen ten slotte niet bezwijken.

Aanhoudend bezwaar I. Maar wij zijn allemaal zo zwak; en wie zwak zijn, kunnen uiteindelijk bezwijken, en daarom enz.

Antwoord. Wij zijn wel zwak van onszelf, maar Gods genade ondersteunt ons, zodat wij uiteindelijk niet afwijken. Dat God de Zijnen zó ondersteunt, ge tuigt David in Ps. 37 : 24: „Als hij - de rechtvaardige - valt, zo wordt hij niet weggegooid, want de HEERE ondersteunt zijn hand.”

Aanhoudend bezwaar II. God heeft niet uitdrukkelijk beloofd, dat Hij ons zo wil bewaren, dat wij uiteindelijk niet van het geloof zullen afvallen.

Antwoord. Hij heeft dat immers wèl nadrukkelijk beloofd in de zoëven aangehaalde tekst, en op meer plaatsen, Joh. 10 : 28: „En Ik geef hun (n.l. mijn schapen) het eeuwige leven; en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid en niemand zal dezelve uit mijn hand rukken”, en Rom. 8 : 38v.: „Want ik ben verzekerd, dat noch dood noch leven, noch Engelen noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige noch toekomstige dingen, noch hoogte noch diepte, noch enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus onzen Heere.”

Aanhoudend bezwaar III. Er staat in 1 Kor. 10 : 12: „Zo dan die meent te staan, zie toe dat hij niet valle.” Uit deze tekst blijkt duidelijk, dat wij zelf moeten toezien. En daaruit volgt dus, dat de volharding in het ge loof niet in de ondersteuning van Gods genade, maar in onze eigen kracht en wil gelegen is.

Antwoord. Met deze vermaning wil de apostel Paulus de volharding niet toeschrijven of bevelen aan onze eigen kracht en wil, maar het is zijn bedoeling om onze Christelijke zorgvuldigheid op te wekken, teneinde wij daardoor aangespoord worden, om onze zaligheid te onderhouden, te bewaren en te volmaken. Daarom moeten wij, als wij werkelijk geloven, vaststellen, dat God ons stellig behouden en zaligen zal. Want aangezien Hij wil, dat wij van Zijn tegenwoordige genade zeker zullen zijn, zo wil Hij het ook met betrekking tot de toekomstige (genade), aangezien Hij onveranderlijk is.

Aanhoudend bezwaar IV. „Ook liefde, ook haat weet de mens niet”, Eccl. 9 :

1. Daarom kunnen wij niet zeker zijn van de tegenwoordige, en nog veel minder van de toekomstige genade.

Antwoord. 1. De mens weet niet, wie door God bemind of gehaat wordt, als hij dat beoordelen wil naar hetgeen in dit leven iemand - hetzij goed of kwaad - wedervaart. Want de uiterlijke voor- of tegenspoed is geen vast teken van Gods liefde of haat.

2. Hij weet het ook niet uit zichzelf, maar kan het wel weten, wanneer God het hem door Zijn Woord en Heilige Geest wil openbaren.

Aanhoudend bezwaar V. „Wie heeft den zin des Heeren gekend? Of wie is Zijn raadsman geweest?” Rom. 11 : 34.

Antwoord. Niemand heeft de zin des Heeren gekend vóór de openbaring. Maar wij kennen de zin des Heeren, voor zover ze ons ter zaligheid nodig is, uit Gods openbaring. 2 Kor. 3 : 18: „En wij allen, met ongedekten aangezichte de heerlijkheid des Heeren als in een spiegel aanschouwende, worden naar hetzelfde Beeld in gedaante veranderd.”

Tegenwerping IV. In Ez. 18 : 24 staat: „Als de rechtvaardige zich afkeert van zijn gerechtigheid, in zijn overtreding zal hij sterven.” Hieruit volgt, dat de gelovigen van de Godzaligheid kunnen afvallen, en verloren gaan.

Antwoord. 1. Als er staat „Als hij zich afkeert”, volgt daaruit nog niet direct, dat hij zich afkeert. 2. Onder het woord „rechtvaardige” wordt niet verstaan iemand, die echt rechtvaardig is, maar die het schijnt te zijn; zoals de geveinsden en onstandvastigen, die voor een tijd geloven en daarna afwijken. Want wie werkelijk rechtvaardig is, is gelijk aan „een boom, geplant aan waterbeken, welks blad niet afvalt”, Ps. 1 : 3.

Tegenwerping V. In 2 Kor. 6 : 1 vermaant Paulus die van Korinthe, dat zij „de genade Gods niet tevergeefs mogen ontvangen hebben”, en Christus onderwijst ons, dat Wij „waken en bidden” moeten. Zo staat het dus aan ons.

Antwoord. Door deze vermaningen wordt alle vleeselijke zorgeloosheid verboden, en wordt er aangespoord tot waken en bidden, waardoor de zekerheid der zaligheid gevoed, onderhouden en versterkt wordt.

Tegenwerping VI. Saul was een gelovige, en is ten slotte van het geloof afgeweken. Dus volgt daaruit, dat sommigen kunnen afvallen.

Antwoord. Saul was geen oprecht gelovige, maar een geveinsde.

Aanhoudend bezwaar. Ja, maar hij bezat de gave van de Heilige Geest. Dus was hij een oprecht gelovige.

Antwoord. Hij heeft slechts die gaven van de Heilige Geest bezeten, die de geveinsden en verworpenen mét de oprechte gelovigen en uitverkorenen gemeen hebben, maar niet de gaven der wedergeboorte, aanneming tot kinderen enz., die alleen de uitverkorenen eigen zijn.

Tegenwerping VII. De leer van de volharding in het geloof en van de zekerheid der zaligheid maakt maar zorgeloze mensen.

Antwoord. Zij bewerkt en brengt in de uitverkorenen vanzelf een geestelijke gerustheid voort; en het is niet aan de leer te wijten, wanneer de verworpenen haar tot vleeselijke zorgeloosheid misbruiken. (Vgl. D.L., V. art. 12).

Vraag 22: Wat is dan een Christen nodig te geloven?

Antwoord: Al wat ons in het Evangelie beloofd wordt a); hetwelk ons de Artikelen van ons algemeen en ongetwijfeld Christelijk geloof in een hoofdsom leren.

a. Matth. 28 : 19, Joh. 20 : 31.

Verklaring van Vraag 22.

Nu het geloof verklaard is, vraagt de Catechismus, „Wat een Christen nu dig is te geloven?” Waarop geantwoord wordt, *dat het geloof in het algemeen het ganse Woord Gods en alles wat daarin begrepen is aanneemt*, zoals uit de definitie van het geloof af te lezen is. Maar het rechtvaardigend geloof ziet bovendien eigenlijk op de beloften des Evangelies, en neemt die alle aan. Want daarin is begrepen de wil van God of de bekendmaking van de genadige verlossing van het menselijke geslacht, n.l. van de zonde en de dood, d.w.z. om vergeving der zonden, de gerechtigheid en het eeuwige leven om en door Christus, terug te geven aan allen, die Zijn verdiensten met een waar geloof omhelzen. Zo strekt zich dus het rechtvaardigend geloof tot de ganse leer des Evangelies uit.

Daarom wordt het Evangelie de leer der dingen die men *geloven* moet, genoemd, en wordt het van de Wet, die een leer is van hetgeen men *doen* moet, onderscheiden. Hier worden dus de menselijke instellingen der Pauselijke wetten en hun conciliebesluiten buitengesloten. Want het geloof kan uit sluitend steunen op Gods Woord, als op een onbeweeglijk fundament. En de besluiten en instellingen der mensen zijn onzeker, omdat alle mensen leugenachtig zijn, en God alleen waarachtig en Zijn Woord de waarheid is. Daarom moeten de Christenen zelf niet verzinnen, wat zij geloven zullen, noch iets aannemen, dat door anderen bedacht en geleerd wordt. Maar zij moeten alleen het Evangelie geloven, Marc. 1 : 15: „Bekeert u en gelooft het Evangelie”, en 1 Kor. 2 : 5: „Opdat uw geloof niet zou zijn in wijsheid der mensen, maar in de kracht Gods.”

Nu volgt de inhoud van het Evangelie, samengevat in de Artikelen des geloofs, tot behandeling waarvan wij nu dadelijk zullen overgaan.

Vraag 23: Hoe luiden die Artikelen?

Antwoord:

1. Ik geloof in God, den Vader, den Almachtige, Schepper des hemels en der aarde;
2. en in Jezus Christus, Zijnen eniggeboren Zoon, onzen Heere,
3. Die ontvangen is van den Heiligen Geest, geboren uit de maagd Maria;
4. Die geleden heeft onder Pontius Pilatus, is gekruisigd, gestorven en begraven, nedergedaald ter helle;
5. ten derden dage wederom opgestaan van de doden,
6. opgevaren ten hemel, zittende ter rechterhand Gods, des almachtigen Vaders,
7. vanwaar Hij komen zal om te oordelen de levenden en de doden.
8. Ik geloof in den Heiligen Geest.
9. Ik geloof één heilige, algemene, Christelijke kerk, de gemeenschap der heiligen;
10. vergeving der zonden,
11. wederopstanding des vleses,
12. en een eeuwig leven.

Verklaring van de 12 Artikelen des geloofs.

De artikelen van het Christelijke geloof heten - naar het Grieks - „*Symbolum Apostolorum*”, d.w.z. het onderscheidingsteken der Apostelen. Hierbij komen als voornaamste vragen ter sprake:

1. Wat het symbool der Apostelen is, en waarom de Geloofsartikelen zo genoemd worden.
2. In hoeveel delen het verdeeld wordt.

1. Wat het symbool der Apostelen is, en waarom de Geloofsartikelen zo heten.

Het woord *symbolum* betekent in het algemeen in het Grieks: een *teken* of *leuze*, waardoor de één van de ander onderscheiden wordt. Het woord is ontleend aan een veldteken, waardoor de handlangers der vijanden onderscheiden en gekend werden.

Daarnaast betekent het ook: het aandeel dat door sommigen wordt bijgedragen tot het houden van een gastmaal. Dan komt het van een Grieks woord, „*syballesthai*”, dat bij elkaar werpen betekent.

In de Kerk wordt een kort formulier van het Christelijk geloof, of van de hoofdpunten der Christelijke religie en leer „*symbool*” genoemd, omdat het vroeger was, en ook nu nog behoort te zijn als een veldteken en leuze, waardoor de Kerk met haar lidmaten van de vijanden en alle andere sekten onderscheiden wordt. Sommigen menen, dat dit kort begrip „*Symbolum*” heet, omdat de Apostelen het zouden hebben bijeengebracht. Maar het kan niet bewezen worden, dat elk van hen één Artikel zou hebben bijgedragen. Toch is het niet ongerijmd te zeggen, dat deze hoofdsom „*symbool*” genoemd wordt, omdat het vroeger was, en ook nu nog behoort te zijn: een richtsnoer voor ons geloof en onze leer, in de Kerk. Deze Artikelen heten het Symbool der Apostelen, omdat ze óf de inhoud van de Apostolische leer - die de catechumenen moesten kennen en opzeggen - bevatten, óf omdat de Apostelen de inhoud ervan hun leerlingen onderwezen hebben, van wie ze - als van hand tot hand - de Kerk dan weer ontving en daarna verbreedde. Ze worden ook „*katholiek* ” genoemd, d.w.z. een algemeen symbool; omdat alle Christenen één geloof hebben.

Nu wordt gevraagd, waarom er in de Kerk, na het symbool der Apostelen, nog andere symbolen gemaakt en aangenomen zijn, zoals dat van Nicea, Athanasius, van Efeze en Chalcedon.

Dat zijn geen andere symbolen dan het Apostolische, maar een herhaling daarvan. En daarbij zijn alleen wat andere woorden gebruikt, tot beter verstaan en uitlegging, ten einde de kettters, die het symbool der Apostelen om zijn beknoptheid verdraaiden, beter te bestrijden. Want wie ziet niet in, dat noch de leer, noch de zaak die daarin begrepen is, onveranderd zijn, maar dat alleen de manier en wijze van uitleg anders zijn; zoals bij vergelijking duidelijk te zien is. Het symbool der Apostelen geniet meer aanzien dan alle andere symbolen. Ook al, omdat het bijna geheel uit woorden, aan de Schrift ontleend, is samengesteld. Bovendien is het ouder dan alle andere, hetzij het door de Apostelen of door hun Discipelen en toehoorders aan de Kerk werd overgeleverd, en zo door hun hand tot ons kwam. Hoe dit zij, het is de fontein en regel van alle andere symbolen, daar het - ten einde de bedriegerijen en verdraaiingen der kettters tegen te gaan - door toestemming der ganse Kerk op een algemene Synode is goedgekeurd.

2. En er was grote oorzaak, die de leraars en opzieners der gemeente gedrongen heeft tot opstelling van deze korte belijdenisformulieren, vooral toen de gemeenten

en de ketterijen in de kerk groter werden; en wel,

1. Opdat niet alleen de volwassenen en ervarenen, maar ook de jongeren het fundament van het Christendom met hun verstand zouden begrijpen.
2. God Zelf heeft in het Oude Testament de inhoud der Wet en Zijner beloften kort samengevat, opdat alle mensen steeds de regel des levens en het fundament der vertroosting voor ogen zouden hebben; en opdat zij weten zouden, wat het voor leer is, waarvoor ze vervolging moesten doorstaan.
3. Opdat de gelovigen een zeker onderscheidingsteken zouden hebben, waardoor zij ten allen tijde van de ongelovigen en ketteren, die vol sluwheid de leer der Profeten en Apostelen trachtten te bederven, zouden onderscheiden zijn.
4. Opdat er een eeuwige, eenvoudige, korte en gemakkelijke regel zou zijn, om door alle Christenen geleerd te worden en om als toetssteen te dienen, om daaraan allerlei leer en uitleggingen der Schrift te beproeven, ten einde te aanvaarden hetgeen daarmee overeenkomt, en te verwerpen wat ermee in strijd is. (Vgl. N.G.B., art. 9).

De zekerheid van de symbolen ligt niet in het aanzien of goeddunken van de mensen of concilies, maar in de overeenstemming met de ganse Heilige Schrift en de gehele Kerk, die zich aan de leer der Apostelen houdt en aan het nageslacht getuigenis aflegt, dat deze leer van de Apostelen en hun toehoorders afkomstig is; wier overeenstemming voldoende bekend is bij allen, die daarop willen letten. Want dit st. at vast, dat geen gemeenschap van engelen of mensen macht heeft, om nieuwe wetten van godsdienstige aard uit te vaardigen, of door nieuwe geloofsartikelen het geweten te binden. Want dit komt alleen aan God toe. En men moet God geloven, niet om het getuigenis der Kerk, maar men moet de Kerk geloven om het getuigenis van God.